

«Η εισαγωγή της μεθόδου Project στη Μέση Γενική Εκπαίδευση: Μια πρόταση Αναδόμησης με άξονα την Ερευνητική Διαθεματική Εργασία στην Κοινωνία της Γνώσης »

Επιλεκτικά προτεινόμενες εφαρμογές

Λιάνα Παπαδοπούλου

**Μ.Α. Αναλυτικών Προγραμμάτων και Διδασκαλίας, Πανεπιστήμιο
Κύπρου**

**Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Τομέας Εκπαιδευτικής Επιμόρφωσης**

Λίγα λόγια για τον εκπαιδευτικό:

Συναδέλφε, συναδέλφισσα.

Ο στόχος *Διαθεματικότητα στην Εκπαίδευση* συνδέεται άμεσα με την προέκταση της φιλοσοφίας της Ευρωπαϊκής Διάστασης της Εκπαίδευσης στη σχολική τάξη¹ του 2010, σε μια ενοποιημένη Ευρώπη της Γνώσης² στη βάση του τοπικού ιδεολογικού πλαισίου αξιών.

Στις εργασίες που παραθέτω προτείνω στην πράξη τρόπους και ιδέες προώθησης της διαθεματικότητας σε συνάρτηση με τη διεπιστημονικότητα, λαμβάνοντας υπόψη:

- ✓ Το νέο επίσημο Αναλυτικό Πρόγραμμα ως «*Πολιτικό και Ιδεολογικό κείμενο*»³ εκφραστή του Κυπριακού Εκπαιδευτικού Συστήματος : Παιδαγωγικό και Επιστημονικό Κριτήριο.
- ✓ Τις οροθετημένες και λειτουργικά οριοθετημένες δυνατότητες λειτουργίας μιας αληθινής σχολικής τάξης μεικτής ικανότητας, στο πλαίσιο των υφιστάμενων δομών του Κυπριακού Εκπαιδευτικού Συστήματος: Οικονομικό Κριτήριο, Κριτήριο Λειτουργικότητας, Κριτήριο Υποδομής.

Επεξεργάστηκα και παρουσιάζω στη σχολική πράξη το ζητούμενο δίπολο:

- Την αυτενέργεια του μαθητή και την καλλιέργεια της πολλαπλής νοημοσύνης.
- Τη μετάβαση από την υλοκεντρική στην ανατροφοδοτική μορφή αποτελεσματικής μάθησης που οδηγεί στη μεταγνώση.

Εργαλείο δημιουργικής δραστηριοποίησης των παιδιών, η μέθοδος Project. Σύμφωνα με τις Αρχές των παιδαγωγικών στόχων που θέτει η Λισσαβόνα για το 2010, η διαθεματική προσέγγιση αφορά σε ένα πρώτο στάδιο στο 20% του συνόλου της προσφερόμενης ύλης με αποτέλεσμα:

¹ Η Ευρωπαϊκή διάσταση στην Εκπαίδευση: Στόχοι Λισσαβόνας για το 2010.

² Βρυξέλλες, Ενδιάμεσες Εκθέσεις 1997, 2004.

³ Κουτσελίνη, 2002.

- Η αποτελεσματικότητα στη διδασκαλία να μετατοπίζεται στη διδακτική διαδικασία και να μην εστιάζεται στην ποσοτική κάλυψη της όποιας διδαχθείσας ύλης.
- Η οριζόντιωση της γνώσης ως διαθεματικότητα μεταξύ διακριτών περιοχών του αναλυτικού με αλληλοσχετιζόμενα περιεχόμενα, να καταργεί τα ανεξάρτητα, διακριτά και αυτοτελώς διδασκόμενα μαθήματα στο πλαίσιο της επίτευξης της σχολικής γνώσης⁴ και επιδιώκει μεταξύ άλλων⁵:

α) Τη σφαιρική οικείωση της πραγματικότητας, συνδέοντας τη σχολική γνώση με τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες των παιδιών από τον κοινοτικό και το φυσικό κόσμο. Εμπλοκή φυσικού, ψυχολογικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος /Παιδαγωγικός στόχος.

β) Τον τονισμό της δυναμικότητας της γνώσης. Η γνώση τίθεται υπό συνεχή διαπραγμάτευση. Ως εκ τούτου η μάθηση συντελείται στο πλαίσιο μιας συλλογικής, συνεχιζόμενης επικοινωνίας, που δεν μπορεί να εξαντληθεί σε μια δεδομένη στιγμή στα πλαίσια μιας διδακτικής ενότητας και ενός συγκεκριμένου μαθήματος με έμφαση στη μεταγνώση⁶.

γ) Την από μέρους των μαθητών ανάπτυξη στάσεων και δεξιοτήτων που απαιτούν η δημιουργική ζωή και η όσο το δυνατό επιτυχημένη άσκηση του επαγγέλματος στην εποχή της εργασιμότητας /Οικονομικός στόχος .

δ) Την ενταξιακή διευκόλυνση κάθε κατηγορίας μαθητών, ασχέτως προέλευσης και ατομικών χαρακτηριστικών⁷/Κοινωνικός και Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος/ στόχος Διαπολιτισμικής Αγωγής

ε) Την ενδυνάμωση του καταλυτικού και θετικά παρεμβατικού στα κοινωνικά τεκταινόμενα ρόλο του σχολείου ως υγιούς εκφραστή, φορέα αγωγής και διατήρησης της εθνικής και πολιτισμικής κουλτούρας/Κοινωνικός/ ψυχοπαιδαγωγικός στόχος.

⁴ Kagan 1999, Ματσαγγούρας 2002, Πασιάς 2006.

⁵ Ματσαγγούρας, Η. (2002). *Διεπιστημονικότητα, διαθεματικότητα και ενιαιοποίηση στα προγράμματα σπουδών: τρόποι οργάνωσης της σχολικής γνώσης*. Αθήνα: Π.Ι. σσ. 19-36

⁶ Ο όρος επεξηγείται σε υποσημειώσεις των projects.

⁷ Ως πολλαπλή νοημοσύνη. Θεολογικά: ισοτιμία ταλάντων.

Προσπάθησα στην πράξη⁸ να προτείνω τρόπους δημιουργικής υλοποίησης των διαστάσεων αυτών στη σχολική τάξη του σήμερα και του αύριο, που κάλλιστα μπορούν να αξιοποιηθούν σε ένα μάθημα καλλιέργειας στάσεων, όπως το μάθημα της Θρησκευτικής Αγωγής.

Στο υλικό που διαμόρφωσα βασισμένη στα νέα διδακτικά εγχειρίδια των τριών τάξεων του Γυμνασίου, θα βρείτε:

- ✓ **Μεθόδους επίλυσης προβλημάτων:** Η ουσία της φιλοσοφίας ενός project, μιας ερευνητικής διαθεματικής εργασίας δηλαδή, εστιάζει τη μετατόπιση του παιδαγωγικού ενδιαφέροντος, από τα στεγανά γνωσιοκεντρικά πλαίσια του συγκεκριμένου θέματος μιας διδακτικής ενότητας, στη λύση ή προτάσεις λύσης ενός διαχρονικής σπουδαιότητας προβληματισμού που αναφέρεται μέσα από αυτήν.
- ✓ **Εργασίες πεδίου.**
- ✓ **Προτάσεις για τη διεξαγωγή έρευνας.**
- ✓ **Συζητήσεις** με την εμπλοκή παραγόντων της τοπικής και ευρύτερης κοινότητας/ εμπλοκή γονικού περιβάλλοντος- βελτίωση του (ανθρωπογενούς) σχολικού κλίματος.
- ✓ **Χρήση πηγών:** περιβαλλοντικών, κοινωνικών, πολιτισμικών. Έμφαση στην πολυπρισματική θεώρηση της Ιστορίας.
- ✓ **Μεθόδους μελέτης περιπτώσεων με την εμπλοκή της λειτουργίας της ενσυναίσθησης.**
- ✓ **Εκπόνηση σεναρίων στη σχολική τάξη.**
- ✓ **Ομαδικές εργασίες.**
- ✓ **Δραματοποίηση, παιγνίδια μίμησης και ανάληψης ρόλων στην τάξη.**
- ✓ **Κατασκευές και εργασίες ανάπτυξης της μεταγνωστικής δεξιότητας⁹**

⁸ Βιβλιογραφικά η διεθνής και ελληνική βιβλιογραφία η σχετική με τη μέθοδο και το φιλοσοφικό υπόβαθρο κατασκευής των projects είναι πλουσιότατη στη θεωρία. Χωλαίνει η μετάβαση στην πράξη.

⁹ Η προστιθέμενη αξία της Γνώσης που δεν νοείται στατικά (στο πλαίσιο δηλαδή μιας και μόνο διδακτικής ενότητας) αλλά αποτελεί συντελεστή διαρκούς (σπειροειδούς) δόμησης του σφαιρικού

ΕΦΑΡΜΟΓΗ:

Η εφαρμογή της μεθόδου project ακολουθεί σταδιακά μια εξελικτική διαδικασία όπως περιγράφεται παρακάτω¹⁰:

1. **Στάδιο σχεδιασμού:** προβληματισμός ως προς την προστιθέμενη αξία στην επιλογή του θέματος – περιγραφή του προβλήματος- καθορισμός σκοπών και στόχων- ανάθεση των δραστηριοτήτων- έγκυρη βιβλιογραφική επισκόπηση- συλλογή πληροφορίας- υλικού. Τονίζεται ότι το θέμα επιλέγεται πάντα με πρωτοβουλία των μαθητών της συγκεκριμένης τάξης στην οποία θα πραγματοποιήσω τη δραστηριότητα και με άξονα επιλογής τα συγκεκριμένα ενδιαφέροντα και αναφύομενες ανάγκες του συγκεκριμένου των παιδιών αυτών (συγκειμενικότητα).
2. **Στάδιο εφαρμογής:** σύνθεση- επεξεργασία- κατασκευές- υπόδυση ρόλων- συνεδρίες εμπλεκόμενων μελών ομάδων- εμπλοκή παραγόντων της τοπικής κοινότητας- αξιοποίηση νέων τεχνολογιών- επικοινωνία με άλλα σχολεία- έκθεση φωτογραφικού και εικονικού υλικού- σχολικό περιοδικό- θεατρική παράσταση. (Διαμορφωτική αξιολόγηση).
3. **Στάδιο (τελικής) αξιολόγησης:** από κοινού εκτίμηση της δουλειάς, συζήτηση για το κατά πόσο επιτεύχθηκαν οι αρχικοί στόχοι που έθεσε η ομάδα. Όπως έχει προαναφερθεί, η αξιολόγηση ενός project δεν είναι μόνο τελική αλλά είναι παράλληλα και διαμορφωτική: αξιολογούνται σημεία από τα διάφορα στάδια εφαρμογής του. Αυτό σημαίνει ότι στη μέθοδο project αξιολόγηση δεν είναι τίποτε άλλο παρά η συν-εκτίμηση της εμπειρίας μέσα από τον εντοπισμό λαθών και των προβλημάτων που υπήρξαν, η υπενθύμιση όλου του πλούσιου γνωστικού και βιωματικού υλικού που κατακτήθηκε. Στην αξιολόγηση ένα από τα ξεχωριστά σημεία αφορά στο κατά πόσο οι γνώσεις και οι εμπειρίες που αποκτήθηκαν διαμόρφωσαν καινούριες αξίες και συμπεριφορές και άλλαξαν παλιότερες στάσεις των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Η δύναμη της αλλαγής αποτελεί την ουσία της πραγματικής μάθησης.

οικοδομήματος περί του συγκεκριμένου γνωστικού αντικείμενου είναι η δύναμη της μ ε τ α γ ν ώ σ η ς.

¹⁰Πηγή: βιωματικό εργαστήρι Κυπριακού Συνδέσμου Συνεργατικής Μάθησης, 2006. Τίτλος σεμιναρίου: «Οι οκτώ βασικές ικανότητες για την κοινωνία της γνώσης και η εισαγωγή καινοτομιών στο πρόγραμμα σπουδών και τις παιδαγωγικές πρακτικές. Η έννοια: διαθεματικότητα. Το πεδίο: ευέλικτη ζώνη. Η μέθοδος: τα σχέδια εργασίας». Λευκωσία, Μάιος 2006.

Αναστοχαζόμενη το συλλογισμό του Apple, πως:

«Πολλοί οικονομολόγοι και όχι λίγοι κοινωνιολόγοι και ιστορικοί της εκπαίδευσης έχουν ένα περίεργο τρόπο θεώρησης των σχολείων. Θεωρούν το θεσμό της εκπαίδευσης σαν ένα «μαύρο κουτί». Μετρούν την παροχή (input) προτού οι μαθητές μπουν στο σχολείο και στη συνέχεια μετρούν την απόδοση (output). Το τι συμβαίνει πραγματικά μέσα στο «μαύρο» κουτί, το τι και πως αυτό διδάσκεται, η συγκεκριμένη εμπειρία παιδιών και δασκάλων, είναι γι αυτούς το λιγότερο σημαντικό¹¹».

Κρίνω πως από εμάς εξαρτάται η αξιοποίηση της εμπειρίας των μαθητών μας. Η αξιολογη γνώση ως εφελτήριο για την παραγωγή της Μεταγνώσης, προάγεται, σε ένα μάθημα που από τη φύση του εδραιώνει δομικά τη μετάβαση από το *α-πρόσωπο*, στην υποστατική ιδιαιτερότητα και ετερότητα της ελευθερίας του *προσώπου*.

¹¹ Apple, M. Ideology and Curriculum, p.p.59